

## **СТАТИСТИКА ЯК САМОСТІЙНА СУСПІЛЬНА НАУКА**

Статистика — наука, що вивчає методи кількісного охоплення і дослідження масових, зокрема суспільних, явищ і процесів. А також власне кількісний облік масових явищ. Зокрема, облік у будь-якій галузі господарства, суспільного життя, що здійснюється методами цієї науки, а також дані цього обліку. Статистика вивчає кількісний бік масових явищ і процесів у нерозривному зв'язку з їх якісним боком. Ця наука використовує інформацію практичної діяльності господарських організацій, узагальнює її і розробляє методи проведення статистичних досліджень. В свою чергу, підприємства, організації і установи використовують теоретичні розробки і положення статичної науки для розв'язання конкретних управлінських завдань [1,4].

Розвиток бухгалтерського обліку та первинної реєстрації фактів, нагромадження масових даних і необхідність їх узагальнення, підвищення попиту на інформацію — ось ті чинники, що сприяли формуванню статистики як науки. З розвитком математики, передусім теорії ймовірностей, удосконалювалися методи статистичного аналізу і розширювалась сфера їх використання. У ХХ ст. статистичні методи почали застосовуватися майже в усіх галузях знань. Сьогодні статистику використовують, вивчаючи життєвий рівень населення та громадську думку, оцінюючи підприємницькі та фінансові ризики, у маркетингових дослідженнях, страхуванні тощо.

У науковій літературі слово «статистика» вживають із XVIII століття за змістом як державознавство. Нині термін «статистика» вживають у кількох значеннях:

1. це – дані, які характеризують масові суспільні явища;
2. процес збирання, зберігання і обробки даних про масові суспільні явища, тобто галузь практичної діяльності, спрямованої на одержання, обробку, аналіз і видання масових даних про явища і процеси суспільного життя;
3. це – наука, яка вивчає величину, розміри і кількісну сторону масових суспільних явищ у нерозривному зв'язку з якісною стороною цих явищ, з їх соціально-економічним змістом [2].

Статистика як самостійна наука пройшла складний шлях свого становлення. Статистика — багатогалузева наука. У процесі розвитку в її складі виділилися: математична статистика, загальна теорія статистики, соціально-економічна статистика (у більш вузькому розумінні – соціальна і економічна статистика), галузеві статистики. Вони водночас тісно пов'язані між собою.

1. Математична статистика розробляє раціональні прийоми (способи) систематизації, обробки і аналізу даних статистичних спостережень масових явищ.
2. Загальна теорія статистики розглядає категорії статистичної науки, а також спільні для будь-яких масових явищ методи й засоби аналізу.

3. Економічна статистика вивчає явища і процеси, що відбуваються в економіці, розробляє систему економічних показників та методи вивчення економіки країни чи регіону як єдиного цілого.

4. Галузеві статистики (промислова, фінансова, соціальної інфраструктури і т. ін.) розробляють зміст і методи обчислення показників, які відбивають особливості кожної окремої галузі.

5. Соціальна статистика вивчає соціальні умови та характер праці, рівень життя, прибутків, споживання матеріальних благ і послуг населенням [3].

Статистика відокремилась у самостійну галузь знань у зв'язку з тим, що має специфічний об'єкт і предмет дослідження, а саме кількісні параметри соціально-економічного розвитку суспільства. Це суспільна наука, оскільки вона вивчає явища та процеси розвитку суспільства, причому переважно ті, що мають масовий характер, тобто притаманні великій кількості об'єктів. Слід мати на увазі, що статистика досліджує якісно визначені параметри, котрі мають певний економічний або соціальний зміст, пов'язані з відповідним показником часу та території.

Як суспільна наука статистика не може розвиватися окремо від теоретичних наук про суспільство, зокрема історичного матеріалізму, економічної теорії та соціології, які досліджують і формулюють закони розвитку соціально-економічних явищ, вивчають їх природу і значення в житті суспільства. Спираючись на знання положень економічної теорії, статистика вивчає формує статистичні сукупності, встановлює суттєві ознаки для виділення соціально-економічних типів, здійснює розробку відповідних методів для їх вивчення. Припускаючи, що комплекс умов і чинників, які формують відповідні закономірності, надалі лишатимуться незмінним, статистика робить прогностичні розрахунки, конче потрібні для обґрунтування напрямів економічної політики [4].

#### **Список використаної літератури:**

1. <https://uk.wikipedia.org>
2. Опря А. Т. Статистика (модульний варіант з програмованою формою контролю знань). Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
3. Соціально-економічна статистика: Підручник / А.В. Головач.- К. : Вища школа..., 1991 р.
4. Ткач Є. І., Загальна теорія статистики: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Ткач Є. І., Сторожук В. П. – [3-тє вид.] – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 442 с.